

Rekordiniai Lietuvių Fondo metai

Dalia CIDZIKAITĖ

Prieš trejetą metų penkiasdešimt penktąją sukaktį atšventęs Jungtinėse Amerikos Valstijose veikiantis Lietuvių Fondas (LF) ją sutiko su džiugia naujiena – per visą Fondo gyvavimo laikotarpį lietuviškai veiklai užsienyje ir Lietuvoje paskirta 20 mln. JAV dolerių! Dabartiniai LF vadovai neabejoja, jog organizacija, išvariusi gilią vagą lietuviškos kultūros ir lietuviybės išlaikymo ir puoselėjimo srityje, tebėra svarbus lietuviškos veiklos variklis, be kurio sunku įsivaizduoti lietuviybės klestėjimą išeivijoje. Jau daugiau nei penkiasdešimt metų LF remia lituanistinį švietimą, kultūrą, lietuvišką spaudą ir archyvus, visuomeninę veiklą, vasaros stovyklas ir aukštosiose mokyklose studijuojantį lietuvių jaunimą. Be abejo, visa tai pasiekta dėl LF narių ir aukotojų dosnumo.

Per aštuonis tūkstančius narių turintis Fondas Lietuvos nepriklausomybės šimtmetį pasitiko gražiais darbais. 2018-aisiais projektų paramai ir stipendijoms paskirta rekordinė suma – 1 101 150 JAV dol. Tais pačiais metais įsteigti du nauji vardiniai fondai. Pirmojo, pavadinto „Trakų fondas“, steigėjas Geraldas Tamkutonis specialios paskirties fondą įsteigė Lietuvos istorijos knygų leidybai, vertimui į anglų kalbą ir spausdinimui. Baigiantis Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio metams ir minint Alinos Skrupskelienės 25 metų mirties sukaktį, LF įsteigtas Alinos ir Igno Skrupskelių atminimo fondas. Šio fondo palūkanos bus skiriamos Vytauto Didžiojo universiteto arba Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų arba žurnalistikos studentui (-ei). Fondą savo tėvelių atminimui įsteigė dukra Enata Skrupskelytė kartu su seserimi dr. Viktorija Skrupskelyte ir broliu dr. Kęstučiu Skrupskeliu. Šiuo metu LF veikia 109 vardiniai fondai. Praėjusiais metais LF sulaukė ir dviejų testamentinių palikimų: a. a. Juditos Mamaitis (69 236 JAV dol.) ir a. a. Aldonos Lillian Baltch-Gravrogkas (10 000 JAV dol.).

Pati naujausia žinia – 2019 m. kovo 19 d. atkurtos Lietuvos valstybės šimtmečio proga LF įsteigtas Lietuvos Respublikos ambasadoriaus inicijuotas Lietuvos ambasadoriaus vardo fondas ateities lyderiams. Fondo steigimo sutartį, tarpininkaujant LR ambasada JAV, pasirašė Vašingtono lietuvių profesionalų klubas ir LF. Naujo specialios paskirties fondo tikslas – ugdyti lietuvių kilmės profesionalus ir lyderius, kurie prisidėtų prie strateginių Lietuvos ir JAV ryšių puoselėjimo ir stiprinimo. Apie LF veiklą sutiko papasakoti organizacijos tarybos pirmininkė **Audronė Pavilčius-Karalius** ir valdybos pirmininkas **Tauras Bublys**.

LF tarybos pirmininkė Audronė Pavilčius-Karalius ir LF valdybos pirmininkas Tauras Bublys. LF archyvo nuotr.

Praėjusieji metai - Lietuvos nepriklausomybės šimtmetis - buvo ypač svarbūs Lietuvai ir lietuviams. Ypatingi jie buvo ir LF, paminėjusiam 55-ąją savo gyvavimo sukaktį. Kokie buvo praėjusieji metai Fondui?

Audronė Pavilčius-Karalius: Į Lietuvos nepriklausomybės šimtmečio šventės sūkurį įsisuko ir Lietuvių Fondas. Visus savo darbus skyrėme šiai svarbiai Lietuvos datai paminėti. Šiandien sunku įsivaizduoti, kaip atrodytų lietuviškumas išeivijoje be LF paramos. Galime pasidžiaugti pastarųjų metų Fondo suklestėjimu.

Mūsų organizacija žinoma ne tik JAV, bet ir Lietuvoje bei po visą pasaulį išsibarsčiusiose lietuvių bendruomenėse. LF, išvaręs gilią vagą lietuviškos kultūros ir lietuviybės išlaikymo srityje, buvo ir lieka svarbus lietuviškos veiklos finansinis variklis. Šiandien visi kartu galime pasidžiaugti, kad Lietuvių Fondas, kaip viena didžiausių ir įtakingiausių nevyriausybinių organizacijų, atlieka labai svarbų darbą išlaikant ir puoselėjant lietuviybę už Lietuvos ribų, ypač JAV. Iš dosnių LF narių ir rėmėjų sukaupto kapitalo palūkanų LF remia lituanistinį švietimą, kultūrą, mokslą, meną, jaunimo ir visuomeninę veiklą išėivijoje. Be šios finansinės paramos vargu ar išsilaikytų lietuviškos organizacijos išėivijoje. Tad LF reikšmė tikrai labai svarbi. 2018 metais LF gretos pasipildė naujais nariais, įsteigti du nauji vardiniai fondai, gavome testamentinių palikimų.

2018 metų LF narių suvažiavimas. Tribūnoje – Saulius Čyvas. Virginijos Petrauskienės nuotr.

56-asis Lietuvių Fondo narių metinis suvažiavimas Pasaulio lietuvių centre, Lemont, IL, 2019 m. balandžio 27 d. Iš kairės: LF vykdomoji direktorė Jūratė Mereckienė, Marius Kasniūnas, JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius, LF tarybos pirmininkė Audronė Pavilčius-Karalius ir LF valdybos pirmininkas Taurras Bublys. Arūno Klibo nuotr.

Nuo pat įsikūrimo Fondas glaudžiai bendradarbiavo su JAV Lietuvių Bendruomene ir Pasaulio Lietuvių Bendruomene. Kaip Jūsų atstovaujama organizacija bendradarbiauja su šiomis organizacijomis šiandien?

Audronė Pavilčius-Karalius: Džiaugiamės gražiu ir darniu bendradarbiavimu su JAV LB taryba ir valdyba bei su praėjusiais metais išrinktu nauju JAV LB Krašto valdybos pirmininku Arvydu Urbonavičiumi. Darniai dirbame ir su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, kuriai vadovauja pirmininkė Dalia Henkė. Tik vieningai dirbdami galėsime pasiekti, kad lietuviai, nesvarbu, kokiame krašte gyventų, išlaikytų savo tautinį identitetą, kad išsivija taptų pozityviu veiksmu Lietuvos raidoje. Praėjusiais metais JAV Lietuvių Bendruomenės vykdomiems projektams LF paskyrė 398 473 JAV dol. arba 50 proc. visų paramai skirtų lėšų. PLB paskirta 21 000 JAV dol. parama, o tai sudaro 3 proc. visų skirtų lėšų.

Kiekvienais metais LF gretas palieka anapilin iškeliaujantys nariai. Vis

dėlto į jų vietą stoja nauji ir gana jauno amžiaus nariai. Kokias tendencijas čia matote?

Audronė Pavilčius-Karalius: Gaila, bet mūsų narių anapilin iškeliauja daugiau, negu ateina naujų. Nors LF buvo įsteigtas prieš 57 metus, dar vis atsiranda žmonių, kurie nežino, kas yra Fondas, kokia jo veikla, kas vadovauja tarybai ir valdybai, kaip galima prisidėti prie mūsų organizacijos veiklos. Atrodo, darome labai daug: kasmet leidžiame žurnalą „Liepsna“, kuriame galima susipažinti su LF veikla, žiniaraštį, esame sukūrę lankstinuką, turime „Facebook“ puslapį ir interneto svetainę, organizuojame kasmetinį pokylį. Tačiau, matyt, to negana. Tikriausiai reikia ieškoti kitų būdų, kad žmonės pasiektų žinia tiek apie mus, tiek ir apie mūsų veiklą. Vienas iš tokių būdų galėtų būti asmeniniai pokalbiai. Nuoširdžiai dėkojame savo aukotojams, palikimus skyrusiems asmenims, vardinių fondų steigėjams, visiems rėmėjams, kurie per daugelį metų padėjo sukaupti net 40 mln. JAV dol., iš kurių palūkanų galime remti įvairiausius projektus, lituanistines mokyklas, studentus ir kt. Šiandien labai svarbu į mūsų veiklą įtraukti visą jaunimą, juk jis – mūsų ateitis.

Šių metų pavasarį LF atstovai Audronė Pavilčius-Karalius, Arvydas Tamulis ir Laima Apanavičienė lankėsi naujose Lituanistikos tyrimo ir studijų centro Lemonte patalpose. Kristinos Lapienytės nuotr.

Ar LF sulaukia dėmesio iš kitur gyvenančių lietuvių? Kokio? Ar dažnai LF nariais tampa ir ne Amerikos lietuviai?

Audronė Pavilčius-Karalius: Lietuvių Fondas – didelė organizacija, glaudžiai susijusi su išeivijos, ypač JAV, lietuvių visuomenine veikla. Turime narių visuose pasaulio kampeliuose, vis dėlto dauguma jų gyvena Amerikoje. Įdomu, kad vis daugiau Lietuvos žmonių tampa LF nariais. Ypač tai pasakytina apie studentus, gavusius LF stipendiją. Daugelis jų savo padėkos laiškuose rašo, kad nori prisidėti prie Fondo veiklos, tampa dabar ar galvoja ateityje tapti LF nariais.

LF šūkis „Iš kartos į kartą“ nesikeičia jau gerą dešimtmetį. Ar, Jūsų nuomone, jis vis dar aktualus? Kodėl?

Tauras Bublys: Mano nuomone, tas šūkis nepaseno ir vis dar yra aktualus. Vienas iš pagrindinių mūsų uždavinių – į LF veiklą įtraukti kuo daugiau jaunesnės kartos lietuvių ir naujosios emigracinės bangos atstovų. Reikia juos supažindinti su Fondo veikla, nes juk jaunesnioji karta tęs mūsų organizacijos steigėjų pradėtus darbus. Ypač džiaugiamės jaunuoliais, kurie nutarė tapti LF nariais. Jaunimas – mūsų ateitis, jis tęs pirmtakų pradėtus darbus ir, perėmęs LF liepsną iš mūsų, aukštai iškėlęs neš „Iš kartos į kartą“.

Kokią lietuviybės lauką JAV ir kitur šiandien matytume, jei nebūtų LF?

Tauras Bublys: Sunku būtų net įsivaizduoti. Fondas skiria nemažai lėšų lietuvybei išeivijoje išlaikyti, be LF būtų labai sunku išgyventi lituanistinėms mokykloms, organizuoti įvairius renginius ir kt.

LR ambasadoje Vašingtone 2018 m. gruodžio mėn. surengto labdaros renginio, skirto Ambasadoriaus fondo Lietuvių Fonde įsteigimui, dalyviai (iš kairės): Vašingtono lietuvių profesionalų klubo vadovas Valdas Sirutis, Živilė Kriščiūnienė, pianistė Evelina Puzaitė, LF tarybos pirmininkė Audronė Pavilčius-Karalius ir LR ambasadorius Vašingtone Rolandas Kriščiūnas. LR ambasados Vašingtone nuotr.

Ką Jums asmeniškai reiškia dalyvavimas LF veikloje? Kodėl ji Jums yra prasminga?

Audronė Pavilčius-Karalius: Kai augau, išeivijos lietuviai buvo „lietuviai, kurie gyvena Amerikoje“. Visos organizacijos, mokyklos ir stovyklos buvo ypač svarbios mūsų identitetui. Nebūdavo net klausimo, kam paskirti savo laisvalaikį – visą jį turėjai atiduoti lietuviškai veiklai. Tapti LF nare mane paskatino tėvelis Vincas Pavilčius. Jis, kaip ir daugelis jo bendraamžių, sunkiai dirbo ir ilgai taupė tuos 100 JAV dol., kurių reikėjo kaip pradinio įnašo norint tapti LF nariu. Tačiau išsaugoti ir iškiepyti savo vaikams lietuvių kalbą ir lietuviybės dvasią, gyvenant toli nuo tėvynės, jiems buvo garbės reikalas ir būtinybė. Tad kai pradėjau dirbti, jis iškart man pasiūlė pradėti taupyti 100 dol. ir tapti LF nare. Taip ir padariau. Man patinka įvairovė darbe. Tikra tiesa, kad ši veikla atima daug laisvalaikio valandų. Gal pašaliniam žmogui atrodo – anoks čia darbas, juk iš toli žiūrint galima pamanyti, kad viskas lengvai padaroma. Tačiau taip nėra. Kartais nelabai spėju, bet stengiuosi visus darbus atlikti laiku.

LF pokylis. Iš kairės LF valdybos pirmininkas Tayras Bublys, LF tarybos pirmininkė Audronė Pavilčius-Karalius ir JAV LB Krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius. Sandros Ščedrina nuotr.

Tauras Bublys: Pirmiausia tai buvo mano tėvų ir senelių noras, kad aš ir mano seserys dalyvaudume lietuviškoje veikloje. Kai buvau studentas, trumpai mokiausi

Vilniaus universitete. Nuo to laiko pats labiau pradėjau domėtis Lietuvos kultūra ir kalba. Manau, kad esu Lietuvos patriotas, be to, man svarbu išlaikyti lietuvišką tautinę tapatybę ir nenutraukti ryšių su Lietuva. Mano pažintis su LF prasidėjo dar studijų laikais, kai aktyviai dalyvavau JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos veikloje. Nemažai apie Fondą sužinojau ir iš savo tėvų, kurie buvo aktyvūs JAV Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių Fondo nariai.

Kokia nuotaika, kokiomis naujomis iniciatyvomis pasitikote 2019-uosius, Pasaulio lietuvių metus?

Tauras Bublys: Į šiuos metus žiūrime su dideliu entuziazmu. Toks įspūdis, kad tiek praėję Lietuvos nepriklausomybės šimtmečio metai, tiek šie Pasaulio lietuvių metai pagyvino visuomenę. Mes savo ruožtu į LF tikimės įtraukti naujų narių ir darbuotojų. Esame įkūrę Plėtros komitetą (pirmininkė Rūta Kulbis), kuris analizuoja aplinką, ieško būdų, kaip išnaudoti galimybes, kad Fondas dar ilgai galėtų vykdyti savo misiją – finansiškai remti lietuvių, išlaikyti ir stiprinti lietuviškas vertybes išeivijoje. Sudarytas strateginis planas, kuris leidžia analitiškai apmąstyti organizacijos aplinką, keistis, mokytis, žvelgti į ateities perspektyvas ir siekti savo tikslų.

pasauliolietuvis.lt

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.